

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

66. Adducuntur aliquæ opiniones circa recitationem Horarum
Canonicarum. Sed jam ferè omnes difficultates in hoc ordine, & nova
Methodo appositæ sunt iterum in hoc tractatu in suis specialibus ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

dium, à vobis
Lionique, &
in tom. 9.
177. Ref. 49.
§. 1. offe.

Sup. hoc su-
pra Paulo
post medium
huius Ref. &
in tom. 7. tr.
1. Ref. 349.

Sup. hoc in
tom. 5. tr. 4.
Ref. 8. & in
tom. 4. tr. 2.
Ref. 51. §.
Nota tamē
& seq. & ex
Ref. 2. not.
seq. lege §.
sed notan-
d. & hic in-
fra vide §.
vt. huius
Ref.

Sup. conren-
to in hoc &
duobus seqq
§§. supra in
tr. 2. Ref. 46.
signanter §.
Limitanda
in Ref. 47. &
lege cas per
toras, & si
vides Ref. &
§§. annot. 1.
Ref. 2. huius
annot. do-
ctrina replē-
bris, p. 9
hac quat.

conforme Choro Ecclesiastico: ergo credilius est
privilegium dari ad illum etiam recitandi modum.
Adde quod privilegium illud videtur concessum ad
alleviandos labores Privilegiatarum vtile fuisse
quamē, nisi ex vi eiusdem privilegij darentur facul-
tas recitandi cum socio, qui simul posset suae obliga-
tioni satisfacere. Assentior tamen Patri Arriaga con-
tra Suarez, lib. 8. de legibus, cap. 1. in fine, privile-
gium concessum Religioso ad ingrediendum Monas-
teria Monialium extendi ad socium. Ita me citato
Mecolla ubi supra, num. 132. Quia consuetudo,
& decencia religiosa postulat, vt hi nunquam
soli incedant, sed saltem bini. Cum igitur non
possit Religiosus, decenter solus ingredi, privile-
gium eius redderetur inutile, si non extendatur ad
socium.

3. Ex dictis inferitur, privilegium concessum Sa-
cerdoti, vt possit celebrare Missam tempore interdici-
ti, extendi ad ministrum inferuentem; quia ferē inu-
tile esset, si non posset Minister aliquis illo gaudere,
non enim cogendus est Sacerdos habens tale privi-
legium, quærere Ministrum, qui similem fauorem
habeat, vt ab eo iurari possit, hoc enim acciden-
tarium est, ab eo non pendet utilitas prioris privile-
gij, quod per se debet esse efficax. Ita Gloss. in cap.
licet vobis, de priuil. lib. 6. verb. Non debent. & ibi Io.
And. Angel. verb. interdictum, 6. num. 6. Siluester
verb. Interdictum §. quest. 1. Nouarius in Summa, c. 27.
num. 180. & seq. Sayrus alios referens, de Censur.
lib. 5. cap. 5. num. 29. & seqq. Suarez lib. 8. de legib. c. 11.
num. 7. & alij communiter, & colligitur aperte ex
cap. licet de priuil. lib. 6. vbi tamen hoc limitatur,
nisi Minister ille causam dederit interdicto, seu ad
perpetrandam delictum, cuius occasione interdictum
impositum fuit, auxilium, consilium, vel fauorem
dedit; tunc enim eo privilegio Sacerdotis non gauder-
et, nec posset illius Missa inferuire.

4. Notandum est obiter hic Primò, licet privile-
gium non est extendendum de persona ad personam
ob identitatem, vel maioritatem rationis, tamen li-
mitatur hæc regula, vt procedat tantum in privilegijs
concessis ab homine, non autem in illis quæ à iure
conceduntur, seu quæ inserta sunt in corpore iuris:
Hæc enim cum habeant rationem iuris communis,
extendi possunt ex identitate rationis, sicut alia le-
ges extenduntur. Hoc autem confirmari potest
exemplo: nam privilegium exemptionis concessum
Decurionibus, habentibus duodecim filios vt ha-
betur in leg. Si quis Decurio, 24. Cod. de Decur. lib. 10.
ob identitatem rationis, extenditur ad omnes alios
Patres, qui Decuriones non sunt, immodò, propter
eandem rationem, extenditur etiam ad Matres. Ex
hanc opinionem tenet Glossa in cap. Sanè de priuil.
leg. verb. Temerarium, Lucas de Penin leg. Subemus
Cod. de pala. Sac. largi. Hostiensis in cap. Cum super
de sepult. Io. de Plat. in leg. Grammaticos. Cod. de pro-
fess. qui in Vrbe Constantinop. lib. 12. Marc. Anton.
Genuentis in pract. Eccles. quest. 590. Sanch. lib. 2.
Summ. cap. 19. num. 31. Lapia in Comm. ad leg. vlt. ff.
de Const. Princip. 2. part. cap. 3. num. 78. Quod colligunt
ex d. leg. Grammaticos, vbi conceditur privile-
gium Comitum dignitatis illis; qui per viginti an-
nos aliquam scientiam docuerint alios in Vrbe
Constantinopolitana, & ibi quærit D. Io. de Platea in
prædictum privilegium extendatur ad docentes in
alijs Ciuitatibus; & respondet, extendi ex identitate
rationis.

5. Limitatur Secundò, vt non habeat locum
in Personis à iure æquiparatis. Hinc privilegia con-
cessa militibus armatae militiae, extenduntur ad mi-
lites caelestis, & legalis militiae, vt docent Iurista in

leg. Centurio, ff. de vulg. & pup. Marthel. sing. 61.
Euer. in suis Topic. cap. 56. & hanc communem ap-
pellat Villalobos, com. lit. P. num. 390. Similiter
privilegia concessa Ecclesijs, extenduntur ad hospita-
lia, vt ait Panormitanus in cap. Ecclesia, num. 6. de
Immunit. Eccl. Item privilegia concessa libertatis, ali-
mentis, & dori, extenduntur ad piam causam, vt
probat idem Euerardus loco citato, à cap. 56. vsque
ad 77. & Tiraquellus in Tract. de Priuil. pie causæ,
& Audr. Gamb. tract. de extens. num. 166. & seq. &
privilegia concessa Pupillis, extenduntur ad minores,
& è conuerso, & ad Rempubicam, Ecclesiam, Fu-
riosos, & omnes, qui per alios reguntur, vt docet
idem Euerard. loc. cit. Hoc autem solum verum est,
quando æquiparatio est facta à iure per modum regu-
laræ, aut in viroque est eadem ratio, vt declarant
latissimè Iustitæ in leg. 1. ff. de leg. 1. & Euerard. sa-
pissimè in suis Topic.

6. Limitatur Tertio, vt non procedat in casu-
bus à iure æquiparatis. Hinc est, quod facultas, Cle-
rico beneficiario concessa, ad fruendum fructibus
Beneficij in absentia vt Theologiam audiat, exten-
ditur ad studium iuris Canonici; quia hæc scientia
sunt in iure æquiparata, vt colligitur ex cap. 2. de
Priuil. in 6. iuncto cap. licet. de prob. & docent
Archidiaconus in cap. Cum de diuersis de priuil. in 6.
Panormitanus, & Felinus in capite Fmali, de
Magistr. Nauarrus in Summa, cap. 25. num. 58.
Et privilegium comendati oua in Quadragesima,
extenditur ad lacticiam, & è contra; quia hæc sunt
à iure æquiparata, eò quod verumque trahit semen-
tinam originem à carnibus, vt dicitur in Can. De-
nique dist. 4.

7. Et tandem nota hic cum Arriaga ubi supra,
n. 12. aliquando ratione ipsius materiae comprehendit
aliquam personam, quæ in privilegio non nomi-
natur; quod etiam è contrario de lege ipsa eodem
modo dicendum est; etenim si privilegium dicitur,
Concedo tibi etiam si sit cessatio à Diuinis, vt possis
celebrare, sine dubio ibi conceditur privilegium vo-
candi Ministrum, sine quo Sacrum fieri non potest:
conceditur item privilegium Sacristano, vt licet pos-
sit omnia ad Sacrum necessaria tali Sacerdoti supple-
ditare; similiter si datur alicui facultas legendi libros
hæreticos, etiam datur facultas eos emendi; quæ ex-
tensio potest etiam fieri ad Mercatorem, aut ad il-
lum; qui tales libros habet; nam licet alijs vendere
eos non posset, poterit tamen his, qui tale privile-
gium habent; & sic in multis alijs materijs.

RESOL. LXVI.

Adducuntur aliqua opiniones circa recitationem Ho-
rarum Canonicarum.
Sed iam sero omnes difficultates in hoc ordine, &
nona Methodo apposite sunt iterum in hoc ispo-
met tractatu in suis specialibus, & latius Resolu-
tionibus.
Sed superest difficultas an quis adimpleat præce-
ptum recitandi Officium hodiernum, paulo ante
mediam noctem diei sequentis, si ipsum pro-
sequatur post completam mediam noctem.
Ex quo inferunt, quod Sacerdos licet possit ex-
pectare ad incipiendum Missam paulo minus ante
meridiem, eum si præuideat se eam non posse finire
nisi plus post meridiem.
Et docent, quod qui complet annum vigesimum
primum mane hora nona alicuius Vigilia

non tenetur, etiam si possit, ad ieiunandum in illa die.

Et aduertitur anticipationem Horarum Canonicarum abique ulla infra causa neque peccatum veniale esse. Ex part. 10. tract. 11. & Milc. 1. Refol. 16.

1. Nonnulli Leandrus de Sacram. tom. 1. ar. 6. in die iux ordinacionis non teneri persolvere Horas Canonicas; quia probabile est quod qui ex quavis causa non potest recitare maiorem partem Officij, in qua saluatur forma Officij Ecclesiastici, non tenetur; recitare minorem; vt qui non potest recitare Horas matutinas, non tenetur recitare Vesperas, nec Completorium, etiam si possit, vt ex Torre, controuers. de Horis Canonicis. docet Ioannes de la Cruz de Summa Præcep. 3. art. 3. dub. 5. Et hoc non ob aliam rationem, nisi quia omnes Horæ vni cuius Diuini Officij reputantur, in quo Ecclesia representat, que Christo Domino in sua Passione acciderunt; & cum ista representatio, saltem in minore parte, non saluetur, ad eam non tenebitur tunc. Sed sic est, quod secundum communem opinionem qui incipit Sacris, non tenetur eo die recitare Matutinum nec Primam, nec Sextam, imò (& secundum aliquos nec Nonam) quod est maior, imò & maxima pars Officij; ergo probabile erit, quod nec ad recitandam minorem partem, hoc est, Vesperas, & Completorium, eo die tenebitur.

2. Dicitur etiam probabile est, quod qui completorium vigiliam primam mane hora nona alicuius Vigiliæ, non tenetur, etiam si possit, ad ieiunandum illa die; non alia ratione, nisi quia præceptum ieiunij respicit totum diem, velut indiuiduum obiectum: & ita qui exemptus est à ieiunio per aliquam diem partem; totaliter liberatur toto illo die, ergo similiter in nostro casu est dicendum. Si quidem omnes septem Horæ Canonicæ sunt vnica Oratio, & habens vnica rationem obiecti totalis: ergo qui liber est à maiori saltem parte Horarum, liber erit ab omnibus. Consequenter mihi est patens, Antecedens verò docet Sancius in Select. dispnt. 54. num. 4. contra alterum Sancium lib. 2. de Matrim. disp. 14. num. 23. his verbis: Nam præceptum ieiunij respicit totum diem integrum, vt diuini obiectum, non enim præcipitur per mandatum ieiunij diuini diei, vel quartam partem ieiunari, sed totum diem: igitur qui exemptus fuerit à ieiunio per aliquam diem partem, totaliter liberatur illo die: cum præceptum huiusmodi, vel totum diem comprehendere debeat, vel nullam partem illius. Sic ille. Et post illam Trullench. lib. 3. in Decalog. cap. 2. dub. 1. n. 1. ergo.

3. Idem Leandrus, q. 25. tenet, quod quis adimpleat præceptum recitandi Officium hodiernum paulo ante mediam noctem diei sequentis, si ipsum proficiatur post completam mediam noctem; quia probabile est, quod omnes septem Horæ Canonicæ huius vnica Oratio, vnico præcipiantur præcepto; & omnes habeant rationem vnus obiecti totalis vnus præceptis vt fatentur Nauarros, Bonacina, Lescas ante mediam noctem incepit, etiam si post illam incipiat; finiat eas tempore congruenti, & adimpleat præceptum recitandi. Patet consequentia; quia res finiri potest, imò & debet si res est præcepta tempore sequenti, si id incontinenti fiat, vt statim. Deinde quia etiam datur præceptum, ne quis dicat Mis-

Tom. III.

sam post meridiem, vt ex communi probat Franciscus de Horis Canon. c. 41. à n. 1. Et tamen licite potest expectare ad illam incipiendam, vsque paulo minus ad meridiem; etiam si præuideat se eam non posse finire, nisi post meridiem; vt praxis & communis Doctorum apud Hentiquez: lib. 2. cap. 24. docent: ergo sic etiam, quamuis detur præceptum recitandi Officium Diuinum à media in mediam noctem; seu (quod in idem redit) quamuis detur præceptum ne Officium diuinum hodiernum post mediam noctem differatur, poterit nihilominus quis saltem absque graui culpa, vsque ad mediam noctem paulo minus differre; & tunc incipere Officium, & absque interruptione illud post mediam noctem recitare. Ceteras rationes adducit, & postea sic ait, Vnde hæc sententia, quia nil obesse diligentibus, & valde negligentibus & vsque ad mediam ferè noctem iudicantibus prodesse potest, ne ex vna in alteram abyssum incidant; & quia valde virgunt argumenta pro illa facta; quia illam docuit eximius Magister Basilii Legion. in tract. de Horis, cap. 2. (vt à viro fide digno, & docto, audiui; & ex nostris sapientissimi, & in Theolog. Morali versatissimi, Fr. Franciscus à S. Iuliano, & Fr. Ludouicus à Conceptione in nostris Collegijs Salmant. & Complut. dignissimi Lectores, mihi, vt dixi, probabilis videtur.

4. Idem quest. 28. probat non esse peccatum mortale recitare priuatum Officium Diuinum de Resurrectione, quando recitare quis debet de Feria, vel de Sancto, quia probabile est quod qui recitat Officium Resurrectionis, adimpleat præceptum recitandi Officium Diuinum, quoad substantiam, licet non quoad modum: ergo, cum violatio præcepti, quoad modum, non sit mortalis, vt omnes fatentur; nullo modo erit mortale, mutare Officium alicuius Sancti in Officium Resurrectionis. Consequentia constat, Antecedens verò probatur; quia vt supra est habitum, probabile est quod substantia præcepti recitandi Diuini Officij, solum consistat in hoc, vt recitentur septem Horæ Canonicæ iuxta Breviarium à Sede Apostolica approbatum; ad modum verò, quod tali die recitetur de tali Sancto, vel de Feria, &c. at sic est, quod qui recitat Officium Resurrectionis, recitat Officium contentum in Breviario à Sede Apostolica approbato: ergo probabile erit, Talem sic recitantem adimplere substantiam præcepti; & consequenter non committere mortale. Et multas alias rationes Leandrus adducit pro hac sententia firmanda contra me. Et in fine tandem sic ait: Mihi respondendum in hac difficillima difficultate videtur: vel, quod hæc argumenta habent vim faciendi hanc negatiuam partem probabilem, vel reddendi improbabilem alteram, quam præcedenti quæstione, vt probabilem cum Diana secuti sumus; nempe Officium pro Officio valere. Videat Doctus quis. In facti autem contingentia non audeam certè, sic Officium absque contemptu formali, vel virtuali, Permutantem lethali culpa damnare; Nam valde durum videtur, & à pietate Christiana alienum, mittere aliquem in infernum, aut dicere, quod peccat mortaliter sine euidenti, aut certa ratione. Nec consilium præberem alicui de talis Officij permutatione, nisi forte illis, qui iuste, vel iniuste sunt valde occupati, idcoque præ magnitudine Officij Diuini exterriti, nullam recitant. Melius est enim, securiusque, aliquid Officium, etsi breue, recitare, quam nullum. Ita ille. Et hæc omnia dicta esse volo secundum mentem supradicti Leandri: nam ego iterum doceo opinionem

Sup. hoc magis late, & ample in tom. 2. tr. 1. in Ref. 104. & quatuor seq. & in aliis eorum prima si positione.

Sup. hoc infra in Refol. 87. & 88. & lege doctrinam Ref. 86. & omnium Refol. & 85. eius primæ & secundæ annot.

LA N A E
V I N I A
S. ILLIV V
E L I I I

nionem quam olim docui. Assentior tamen Leandri differenti *questione 23*. Me citato, finita hora secunda post meridiem, dicitur Vesperis, & Completorio, posse statim recitari Matutinum, & Laudes sequentis diei. Et hanc sententiam docet etiam Quintanadueñas in *Theol. moral. tom. 1. tract. 7. Simul. 2. n. 1*. Nec displicet id, quod firmat *quest. 15. in alia Ref. carum an notat. Cui, Et pro ult. contento à verf. Nec displicet. huius §. supra in Ref. fol. 59. Re. spondeo ad mediu, verf. Sed an, &c. Et pro anticipacione Horarum contenta à lin. 4. huius §. vt. Nec deferam, infra in Ref. 72. §. sed eius ad lin. 3. & in alio §. eius not.*

5. Nec deferam hic etiam pro curiosis obseruare, sapientissimum Dicastillum de *Sacram. tom. 1. tract. 4. diff. 10. dub. 6. num. 160*, adducere aliquas rationes firmantes, anticipationem Horarum Canonice- rum absque vlla iusta causa neque peccatum veniale esse. Nam omne actionis peccatum, aut omissionis est, aut commissionis, id est, vel contra præceptum affirmatiuum, vel contra negatiuum: vltimus debet posse assignari tempus, vel instans, in quo committatur. Atqui peccatum hoc, quod dicitur esse in anticipacione, nec omissionis esse potest, nec commissionis, nec assignari potest, quando committatur: ergo nullum est. Huius syllogismi maior est omnino certissima: mihi video efficaciter probare. Nam si loquamur de illo tempore, in quo anticipo, nec commissionis peccatum committo, nec omissionis: non quidem commissionis contra aliquod præceptum negatiuum; quo mihi præcipitur. Ne dicas hoc tempore istas preces; nec enim mihi prohibetur orare eas potius, quam alias: ergo dicendo illos, non pecco peccato commissionis: multo minus tunc pecco peccato omissionis: tunc quia dicere illas preces, non est omisso, vt patet; tunc quia nullum habeo præceptum dicendi tunc alias; cum quibus hæc sint impossibiles: ergo nullum tunc committo peccatum. Postea verò, quando adest tempus congruens illis precibus; nulla est obligatio dicendi illas, supposito, quod iam antea dixerim, vt omnes concedunt: nullum ergo apparet peccatum. Sed si hæc opinio esset admittenda, aliqui ex multis peccatis venialibus immunes essent. Verum quia Pater Dicastillus non vult aliquid circa præsentem difficultatem definire; neque ego definiam; sed communi sententiæ adherendum esse puto.

RESOL. LXVII.

Quæritur, an aliquis peccet mortaliter, si Officium Diuinum recitet cum notabili interruptione inter Psalmos eiusdem Horæ, vel Nocturni, vel inter ipsos Psalmos?

Et quid, si sine iusta causa interruptio duret per vnâ, aut duas horas? Ex part. 2. tractat. 12. Ref. 4.

Sup. conten- to in hac Ref. lege la- tam doctri- nam Refol. seq. & signa- ter §. 1. & 2. & alterius §. eius not. & si placet vide in t. 8. tr. 4. Ref. 47. & §. eius an- not.

§. 1. **A**ffirmatiue nonnulli respondent: dicunt enim, si interruptio sit notabilis, & ad longum tempus, & sine causa, esse peccatum mortale, nisi repetatur postea Officium. Et ratio præcipua, quam adducunt, est ista: Vnitas vnusculiusque Horæ pertinet ad solemnem ritum, & formam præscriptam in his Horis recitandis: sed hæc vnitas tollitur, vel multum minuitur per talem interruptionem, ergo, &c.

2. Secundo, per talem interruptionem priores, & posteriores Psalmi non efficiunt vnâ orationem, & vnum officium Diuinum; & consequenter ex illis patribus sic interruptis non constituitur Officium Vesperarum, Completorij; &c. ergo, &c. Et ita hanc sententiam sustinent, Nauarr. de oratio-

nes, cap. 16. num. 75. Suarez de relig. tom. 2. lib. 4. c. 24. numero 10. Azorius part. 1. lib. 10. cap. 8. questio. 5. Vasquez Opusc. de beneficiis, capite 4. §. 1. dub. 6. num. 109. Reginaldus tom. 2. lib. 18. cap. 12. sect. 4. num. 162. Squillante de oblig. Cler. part. 1. dub. 15. num. 48. Molfesius in summ. tom. 1. tract. 5. cap. 2. num. 38. Ragucius de Officio Canonicorum in choro quest. 14. num. 4. Paulus Comitulus in respons. mor. lib. 1. quest. 66. num. 2. Ioan. de la Cruz in direct. conf. part. 4. Præcep. 3. art. 3. dub. 4. conel. 2. in fin. Homobonus de exam. Eccl. part. 1. tractat. 4. cap. 4. questio. 39. Carolus Macigni de Horis Can. cap. 87. num. 12. & alij.

3. Sed mihi contraria sententia, semper vifa est etiam probabilis. Dico igitur, quanquam interruptio sit magni spatij, & facta sit sine iusta causa, non esse peccatum mortale non repetere recitata, & incipere ab initio, sic Fernandez in suo exam. Teol. part. 3. cap. 13. §. 7. num. 5. Aragon. in 2. 2. questio. 83. artic. 12. in fin. Rodriguez tom. 1. cap. 145. conclusione 3. numer. 3. Vegha in summ. tom. 1. cap. 128. cap. 22. Zanardus in suo directorio, part. 1. cap. 23. in explicatione tertij Præcepti, fol. mibi 624. Ledelma in summ. part. 2. tractat. 9. capite 1. fol. mibi 522. & tandem Barbosa in collect. tom. 1. lib. 3. tit. 41. cap. 9. num. 17. Layman in Theol. mor. lib. 4. tractat. 1. cap. 5. num. 6. Villalobos in summ. tom. 1. tractat. 24. dubio 11. numero 4. & Lessius lib. 23. cap. 37. dub. 10. num. 57. Nam, vt obseruat Caietanus vers. quando Horæ, §. quod ad quartum, in istis circumstantiis, si deficiat, quod incurri peccatum graue: quia non pertinent ad substantiam materiæ præceptæ. Et ideo si interruptio duret per vnâ, aut duas horas, manet tamen substantia precum, quia singuli Psalmi, vt notat Lessius, imò singuli penè versiculi per se habent suum pondus, & significationem completam, & sunt per se peccato, vel laudatio, vel sententia, non habens cum aliis necessariam connexionem.

4. Si igitur aliquis persolueret Diuinum Officium cum magna interruptione, & sine iusta causa, non eum condemnarem de peccato mortali. Salua semper, &c.

RESOL. LXVIII.

Alia opiniones afferuntur circa recitationem Officij Diuini; Et primo quæritur, an in Matutino Vigilia Nocturna plus quam per triginta horas inter se sine causa, absque lethali culpa dici possint, & ita recitantes Diuino Officio, & præcepto satisfacere valeant, & non teneantur repetere die sequenti Vigiliam Nocturnam, vel Vigiliam Nocturnam, quas ab hora secunda diei antecedentis recitant.

Et an hoc admittatur non solum de magna Nocturnorum inter se, sed etiam interruptione inter Psalmos, & alias eiusdem horæ partes.

Et supponitur, quod aliqui admittunt posse singula Matutini Nocturna seorsim per aliquod tempus absque lethali culpa recitari; puta, quod fieri possent intra spatium trium horarum.

Secundo, an Lektionen in Matutino diuidi possint à Psalmorum recitatione per quocumque temporis spatium, etiam à secunda hora post meridiem vnus diei ad vndecimam noctis diei sequentis sine culpa lethali.

Tertio, an ille, qui per errorem, aut obliuionem die